

Rezime izvještaja guvernera – maj 2019.

U Izvještaju guvernera za maj 2019. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2019. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u maju realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2019. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2018. godini iznosi 4,9%, dok je u prvom kvartalu 2019. godine ostvaren realni rast od 3% u odnosu na prvi kvartal 2018.

Cijene su u maju 2019. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije u maju iznosila 0,7%.

Industrijska proizvodnja je u prvih pet mjeseci 2019. godine u odnosu na isti period 2018. godine zabilježila pad od 15,5%. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije (-3,8%) i u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-31,2%), dok je rast proizvodnje zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena (14,9%).

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prva tri mjeseca 2019. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 6,4%, a prevoz robe za 9,2%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 1,1%, dok je prevoz robe smanjen za 24,7%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,5%, a prevoz robe za 4,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih pet mjeseci 2019. godine proizvedeno ukupno 44.767 m³ šumskih sortimenata, što je za 36,5% manje nego u istom periodu 2018. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prva tri mjeseca 2019. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 12,4% i rast efektivnih časova rada od 1,5% u odnosu na isti period 2018. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u maju 2019. godine iznosio je 205.164 lica, što je za 2,3% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 8,4% više u odnosu na maj 2018.

godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u maju 2019. godine iznosio 36.658 što predstavlja pad od 3,8% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 16,1% u odnosu na maj 2018. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 05. 2019. godine, bio je 47.312 od kojih je 14.090 ili 29,8% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je manji za 0,1%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2018. godine rast iznosio 5,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju maja 2019. godine iznosio 622,1 milion eura, i bio je manji za 1,6% na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou bio veći za 3,8%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 05. 2019. godine (14.090) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.113 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 25.072.710,88 eura što čini 4% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 11.977 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 597.009.943,36 eura, što čini 96% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 05. 2019. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 16,4% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 38% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.298,8 miliona eura na kraju maja 2019. godine, i bila je 0,9% manja u odnosu na prethodni mjesec¹. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju maja 2019. godine iznosili 2.939,2 miliona eura i ostvarili su pad od 0,2% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na maj prethodne godine bili viši za 1,5%.

---

¹ Podaci za bankarski sektor se odnose na stanje sistema na dati dan, u skladu sa primjenom relevantne međunarodne metodologije. Stoga izračun godišnje promjene poredi stanje u sistemu u trenutku poređenja (počev od aprila 2019. godine: 13 banaka) sa stanjem na dan u 2018. godini (15 banaka).

U strukturi pasive, dominantno učešće od 76,9% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u maju 2019. godine iznosili su 3.303,6 miliona eura, i zabilježili su mjesečni pad od 0,6%, dok u odnosu na maj 2018. godine bilježe pad od 1,8%. Ukupan kapital banaka na kraju maja 2019. godine iznosio je 527 miliona eura, i neznatno je veći je u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 4,4%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom preko 30 dana (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u maju iznosili su 181 milion eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 16,3%, dok u odnosu na maj 2018. godine bilježe pad od 21,1%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju maja 2019. godine iznosili su 139,6 miliona eura i činili su 4,7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su neznatan pad dok su na godišnjem nivou bili manji za 32%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju maja 2019. godine iznosila je 6,18%, i bila je manja za 0,02 p. p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj maja 2018. godine zabilježila pad od 0,40 p. p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u maju 2019. godine iznosila je 6,20%, što predstavlja rast od 0,21 p. p. na mjesečnom nivou, odnosno rast od 1,38 p. p. u odnosu na maj 2018. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,47% na kraju maja 2019. godine i neznatno je manja nego na kraju prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj maja 2018. godine ostvarila pad od 0,15 p. p..

Obavezna rezerva banaka iznosila je 243,4 miliona eura na kraju maja 2019. godine, i bilježi pad od 208.748 eura ili 0,1% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 2,4 miliona eura ili 1%. Tokom maja 2019. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 56,3%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 43,7%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 37,7 miliona eura za prvih pet mjeseci 2019. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (83,5%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,5%).

U maju 2019. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 74,8 miliona eura kroz 389 transakcija. Ostvareni promet bio je za 36,7% manji nego u

prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 05. 2019. godine iznosila je 3.175,6 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,9%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 6,2%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju maja 2019. godine bila 10.549,90 indeksnih poena, bilježi pad od 1,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 8,1%. Indeks MNSE10 iznosio je 812,47 indeksnih poena i bilježi pad od 2,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 7,3%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u maju 2019. godine, fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 7,7 miliona eura ili 0,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 144,1 milion eura ili 3% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za maj niže za 0,5%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u maju 2018. godine, ostvaren je rast od 3,8%. Izdaci budžeta iznosili su 136,4 miliona eura ili 2,8% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je niže za 3,8% u odnosu na maj prethodne godine, a u odnosu na plan za 18,7%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2019. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.179,4 miliona eura ili 66,2% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 60,9% BDP-a. Na kraju decembra 2018. godine, javni dug (bruto) Crne Gore iznosio je 3.268,6 miliona eura ili 70,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 393 miliona eura ili 8,5% BDP-a, a na spoljni dug 2.760 miliona eura ili 59,8% BDP-a, dok se na dug lokalnih samouprava odnosilo 115,6 miliona eura ili 2,5% BDP-a.

U maju su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. U okviru regionalnog *ESCB projekta*, tokom maja su realizovne programske aktivnosti. Vezano za *Twinning projekat "Podrška regulaciji finansijskih usluga"*, nastavljeno je sa praćenjem realizacije planiranih aktivnosti.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u maju.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima.

Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.